

[Avaleht](#) > ... > [Kohtumenetlused](#) > [Tsiiviilasjad](#) > [Kohtuotsuste Tunnustamine Ja Täitmine](#) > [Kuidas Kohtuotsust Täitmisele Pöörata?](#) > Germany

Kuidas kohtuotsust täitmisele pöörata?

Sisu koostaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Saksamaa

1 Mida tähendab täitmine tsiviil- ja kaubandusasjades?

Sundtäitmine (*Zwangsvollstreckung*) on menetlus, mida kasutatakse eraõigusliku nõude täitmisele pööramiseks riikliku sunni abil. Täitmisele pööramise pädevus on riigil, kes teostab riigivõimu oma esindajate kaudu.

Sissenõudja nõude täitmisele pööramiseks on võimalik kasutada eri meetmeid:

- kaupade arestimine (*Pfändung*);
- võlgniku nõuete ja muu vara (eelkõige pangakontode või töötasu) arestimine;
- võlgniku esitatav varade aruanne (*Vermögensauskunft*);
- sunnimeetmed (*Zwangsvollstreckungsmaßnahmen*), millega tagatakse kaupade loovutamine või meetmete võtmine või neist hoidumine;
- hüpoteegi seadmine nõude tagamiseks (*Sicherungshypothek*);
- sundmüük (*Zwangsvollstreckung*);
- pankrotivara haldamine (*Zwangsvollstreckung*).

Saksamaal reguleeritakse sundtäitmist peamiselt tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*Zivilprozessordnung*, ZPO) paragrahvidega 704 jj ning sundmüüki ja pankrotivara haldamist käsitleva seadusega (*Gesetz über die Zwangsversteigerung und Zwangsverwaltung*, ZVG).

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahv 946 ja sellele järgnevad paragrahvid sisaldavad sätteid, mis on seotud määrusega (EL) nr 655/2014, mis reguleerib nõuete piiriülest täitmist ELi liikmesriikide vahel.

2 Milline asutus või millised asutused on täitmisel pädev/pädevad?

Nõuete ja muu varaga seotud täitemenetluse küsimustes on pädev see esimese astme kohus (*Amtsgericht*), kelle tööpiirkonnas asub võlgniku elukoht. Kui võlgniku elukoht ei ole Saksamaal, on pädev see kohus, kelle tööpiirkonnas asub vara (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvid 13 ja 828).

Sundmüügi ja pankrotivara haldamise küsimustes on pädev see esimese astme kohus, kelle tööpiirkonnas asub maatükk (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahv 869 koostoimes sundmüüki ja pankrotivara haldamist käsitleva seaduse paragrahvi 1).

Nõude tagamiseks seatud hüpoteegi registreerib see esimese astme kohus, kus peetakse kinnistusraamatut (*Grundbuch*) (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahv 867, kinnistusraamatu seaduse (*Grundbuchordnung*) paragrahv 1).

Esimese astme kohus on pädev nõudeid täitmisele pöörama, et tagada meetmete võtmine, nende lubamine või nendest hoidumine (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvid 887, 888 ja 890).

Kõigil muudel juhtudel tegeleb täitmisele pööramisega kohtutäitur (*Gerichtsvollzieher*) (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahv 753).

3 Mis tingimustel võib välja anda täitedokumendi või teha täitmisotsuse?

3.1 Menetlus

Menetlus sõltub sellest, missugust täitemeedet on taotletud. Täitmisele pööramise aluseks on lõplikud kohtuotsused, mis ei kuulu enam edasikaebamisele või mis on ajutiselt täitmisele pööratavad (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahv 704), ajutised arestimismäärused (*Arrest*) ja ajutised korraldused (*einstweilige Verfügungen*) (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvid 929 ja 936) ning muud tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvis 794 loetletud täitedokumendid; see ei hõlma ainult kohtumäärusi, vaid ka vahekohtus sõlmitud kokkuleppeid (*Vergleiche vor Gütestellen*), advokaatide sõlmitud kokkuleppeid (*Anwaltsvergleiche*) ja notariaalseid lepinguid (*notarielle Urkunden*). Täitemeetme kohaldamist saab täitedokumendi abil taotleda pädevalt asutuselt.

Kohtud teevad sissenõudja taotluse kohta otsuse tavaliselt ilma võlgnikku eelnevalt ära kuulamata, et täitmise õnnestumist mitte ohustada. Meetme raames antakse õigus olla ära kuulatud. Otsus taotluse kohta tehakse kohtumääruse vormis. Kohtuotsuse saab vaidlustada vastuväite (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahv 766) või viivitamatu kaebuse (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahv 793) abil.

Põhimõtteliselt ei ole õigusesindaja kasutamine nõutav (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahv 78).

Kohtutäituri tegevus on suunatud eelkõige vallasvaraga seotud täitmisele pööramisele. Kohtutäituri on põhimõtteliselt õigus lubada võlgnikul tasuta võlg osamaksetena ning ta vastutab selle eest, et täitemenetlus viiakse õigeaegselt ja tõhusalt lõpule. Üks tema peamisi ülesandeid on võtta võlgnikult vastu vandega kinnitatud varade aruanne. Muud pädevusvaldkonnad on järgmised:

- vallas- ja kinnisvara sissenõudmine (väljatõstmine);
- võlgniku vastuseisu ületamine seoses toimingutega, mida ta on kohustatud lubama;
- sundtäitmiseks vajalike dokumentide kättetoimetamine poole taotlusel;
- ajutiste arestimismääruste ja ajutiste korralduste täitmisele pööramine (kui see ei ole kohtu ülesanne);
- vahistamismääruse täitmisele pööramine, kui võlgnik on keeldunud esitamast varade aruannet.

Kohtutäitur on liidumaa (*Land*) kohtuametnik, kelle üle teostab haldusjärelevalvet esimese astme kohtu eesistuja. Oma täitevkoostuste täitmisel on ta aga funktsionaalselt sõltumatu: haldusjärelevalvet ei tohi kasutada tema mõjutamiseks. Kohtutäituri võetud meetmeid ja kuluaruandeid saab vaidlustada vastuväite (*Erinnerung*) esitamisega. Sama kehtib juhul, kui kohtutäitur keeldub korraldust täide viimast. Kaebusi sundtäitmise laadi kohta (vastuväited) arutab see kohus, kelle pädevusse täitmisele pööramine kuulub.

Täitemeetmete kulud

Seadusega on ette nähtud eri täitemeetodid sõltuvalt tagatavast nõudest. Erinevate täitemeetmetega kaasnevad erinevad kulud.

- a. Varade arestimine

Kui õigust konkreetse rahasumma maksmisele on tunnustatud, võib sissenõudja paluda kohtutäituri makse täitmisele pöörata. Selle eest, et kohtutäitur arestib võlgniku vallasvara, tuleb kohtutäituri kulude seadusele (*Gerichtsvollzieherkostengesetz, GvKostG*) lisatud tasutabeli (*Kostenverzeichnis, KV*) punkti 205 kohaselt tasuta 28,60 eurot. Arestitud kaupade müügi, avaliku enampakkumise (milleks võib olla kohalik enampakkumine või üldsusele enampakkumisplatvormi kaudu kättesaadav internetioksjon) või muul viisil realiseerimise eest tuleb tasutabeli punkti 300 kohaselt tasuta täiendavalt 57,20 eurot. Põhimõtteliselt nõutakse ajakulu eest lisatasu vastavalt tasutabeli punktile 500 ka siis, kui kohtutäituri koostatud aruandest nähtub, et ametliku toimingute tegemiseks kulus rohkem kui kolm tundi. Lisatasu on 22,00 eurot iga täiendava tunni või selle osa eest. Sellele lisanduvad kohtutäituri kulud, eelkõige sõidukulud (tasutabeli punkt 711).

- b. Võlgniku nõuete arestimine

Rahasumma maksmise korralduse tagamiseks saab esitada kohtule ka taotluse arestida võlgniku nõue (nt töötasu makse) ja määrata see sissenõudjale, nii et maksed arvatakse võlast maha (*zur Einziehung*, „sissenõudmiseks“), või määrata see sissenõudja võlgniku vastu esitatud nõude tasaarvestamiseks (*an Zahlungs statt*, „makse asemel“) (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvid 829 ja 835). Üldjuhul taotletakse nõude

arestimist ja määramist koos ning neid rakendatakse koos arestimis- ja määramisotsusega. Taotluse menetlemise eest tuleb kohtukulude seadusele (*Gerichtskostengesetz*, GKG) lisatud tasutabeli punkti 2111 kohaselt tasuda 22,00 eurot. Samuti tuleb tasuda kohtutäituri kulud, mis on seotud arestimis- ja määramisotsuse kättetoimetamisega kolmandast isikust võlgnikule ja võlgnikule.

- c. Varade aruande vastuvõtmine

Kohtutäituri kulude seadusele lisatud tasutabeli punkti 260 kohaselt tuleb kohtutäiturile maksta varade aruande vastuvõtmise eest tasu 36,30 eurot.

- d. Täitmisele pööramine kinnisvara puhul

Sundtäitmine võlgniku kinnisvara suhtes toimub kinnistusraamatusse kantud hüpoteegi või kinnisvara sundmüügi või pankrotivara haldamise vormis.

Nõude tagamiseks seatud hüpoteegi kinnistusraamatusse kandmise eest tuleb kohtu- ja notarikulude seadusele (*Gerichts- und Notarkostengesetz*, GNotKG) lisatud tasutabeli punkti 14121 kohaselt maksta tasu, mille määr on 1,0 tagatava nõude väärtusest (seaduse paragrahvi 53 lõige 1). Tasutabel seoses kuni 3 miljoni euro suuruste summadega on esitatud 1. lisas.

Sundmüügi- ja pankrotivara haldamise seaduse kohaste menetluste kohtukulud on kindlaks määratud kohtukulude seadusele lisatud tasutabeli 2. osa 2. jao 1. ja 2. alajaotuses. Maa sundmüügi korralduse taotluse või menetluse astumise taotluse kohta tehtava otsuse eest tuleb tasuda 110,00 eurot. Samuti tuleb maksta tasu menetluse enda eest, vähemalt ühe enampakkumise korraldamise eest, müügitheingu sõlmimise eest ja müügitulu jaotamise eest; kõigi nende tasude määr on 0,5. Menetlustasu ja enampakkumise korraldamise tasu määratakse kindlaks täitekohtu poolt aktsepteeritud vara väärtuse alusel (turuväärtus, kohtukulude seaduse paragrahvi 54 lõige 1). Tulu jaotamise tasu määratakse kindlaks eduka pakkumuse alusel, millest on maha arvatud intressid ja millele on lisatud kõikide olemasolevate õiguste väärtus vastavalt enampakkumise tingimustele (kohtukulude seaduse paragrahvi 54 lõiked 2 ja 3). Müügitheingu sõlmimise tasu puhul tuleb arvesse võtta ka summa, mille puhul loetakse pakkuja nõuded rahuldatuks maatüki müügist saadud tuluga (kohtukulude seaduse paragrahvi 54 lõige 2). Tasutabel seoses kuni 500 000 miljoni euro suuruste summadega on esitatud 2. lisas. Lisaks neile tasudele tuleb kohtukulude seadusele lisatud tasutabeli 9. osa kohaselt maksta eraldi tasu menetluses tekkinud kulude eest. Nendeks on kulud, mis tuleb tasuda vara turuväärtuse eksperdihinna eest vastavalt kohtulõivude ja -hüvitiste seadusele (*Justizvergütungs- und -entschädigungsgesetz*, JVEG) (kohtukulude seadusele lisatud tasutabeli punkt 9005).

Pankrotivara haldamise taotluse või menetluse astumise taotluse kohta tehtava otsuse eest tuleb tasuda 110,00 eurot. Pankrotivara haldamise eest tuleb maksta aastatasu määraga 0,5, kusjuures minimaalne kogusumma on 132,00 eurot ning minimaalne summa esimesel ja viimasel kalendriaastal on 66,00 eurot. Tasu suurus määratakse kindlaks pankrotivara haldamisest saadud kogutulu alusel (kohtukulude seaduse paragrahv 55).

- e. Sissenõudmis- ja sunnimeetmed, et tagada meetmete võtmine, nende lubamine või nendest hoidumine

Kui võlgnikult nõutakse, et ta loovutaks vallasvara, peab kohtutäitur vara võlgnikult sisse nõudma ja sissenõudjale üle andma. Kohtutäituri kulude seadusele lisatud tasutabeli punkti 221 kohaselt tuleb selle ametliku toiminguga eest maksta kohtutäiturile tasu 28,60 eurot. Lisaks kõnealusele tasule tuleb maksta tasutabeli punkti 500 kohast täiendavat tasu ajakulu eest, juhul kui kohtutäituri koostatud aruandest nähtub, et ametliku toiminguga tegemiseks kulus rohkem kui kolm tundi. Lisatasu on 22,00 eurot iga täiendava tunni või selle osa eest.

Kui võlgnikult nõutakse, et ta loovutaks kinnisvara, peab kohtutäitur võtma vara enda valdusesse ja andma selle üle sissenõudjale (väljatõstmine). Kohtutäituri kulude seadusele lisatud tasutabeli punkti 240 kohaselt tuleb selle eest maksta tasu 150,00 eurot. Vastavalt tasutabeli punktile 500 tuleb ka siin maksta lisatunnitasu 22,00 eurot iga järgmise tunni või selle osa eest, kui ametliku toiminguga täideviimiseks kulub üle kolme tunni. Lisaks tuleb tasuda kohtutäituri kulud vastavalt kohtutäituri kulude seadusele lisatud tasutabeli 7. alajaole, sealhulgas kolmandate isikute poolt osutatavate vajalike teenuste, näiteks kolimis- või lukksepateenuste kulud.

Kohtumenetluses, mille eesmärk on kohustada tegutsema (olenemata sellest, kas seda saab teha ainult võlgnik või võib seda teha tema asemel mõni teine isik), lubada tegutseda või hoiduda tegutsemast, tuleb igal juhtumil puhul tasuda kohtukulude seadusele lisatud tasutabeli punkti 2111 kohaselt kohtulõivu kuni 22,00 eurot.

3.2 Peamised tingimused

Täitemeetmete võtmine sissenõudja taotlusel on lubatud ainult siis, kui sissenõudjal on täitedokument, mis tõendab tema nõuet. See võib olla lõplik kohtuotsus, mis ei kuulu enam edasikaebamisele või mis on ajutiselt täitmisele pööratav (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahv 704), või mõni tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvis 794 loetletud dokumentidest (nt kohtulik kokkulepe (*gerichtlicher Vergleich*), täitekorraldus (*Vollstreckungsbescheid*) või notariaalakt). Üldjuhul peab dokument sisaldama kohtu kinnitust täitmisele pööratavuse kohta (*Vollstreckungsklausel*), mis tõendab, et dokument on täitmisele pööratav (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahv 724). Kohtu kinnitus täitmisele pööratavuse kohta on nõutav ainult erandjuhtudel täitekorralduste, ajutiste arestimismääruste ja ajutiste korralduste puhul (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahv 796, paragrahvi 929 lõige 1 ja paragrahv 936). Lisaks võib täitmist alustada ainult siis, kui dokument on võlgnikule juba kätte toimetatud või toimetatakse kätte samal ajal (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvi 750 lõige 1).

4 Täitemeetmete ese ja laad

4.1 Millist liiki vara suhtes võib täitemeetmeid rakendada?

Täitmist võib rakendada võlgniku vallasvara, nõuete ja muude varaliste õiguste ning kinnisvara suhtes.

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvis 811 on täpsustatud teatavad varad, mida ei saa arestida. Eesmärk on võimaldada võlgnikul ja tema leibkonnal säilitada varad, mis on minimaalselt vajalikud näiteks isiklikuks või kutsealaseks kasutamiseks.

Arestimispiirangud kehtivad ka võlgniku töise tulu suhtes. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvis 850 ja sellele järgnevatel paragrahvides on sätestatud teatavad summad, mida ei saa arestida, kuna võlgnik vajab neid toimetulekuks. Krediidisaldot saab kaitsta arestimisest vabastatud kontol (*Pfändungsschutzkonto*, tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahv 850k). Sellisel kontol hoitakse teatavaid arestimisest vabastatud summasid sõltumata krediidisaldo päritolust (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahv 899 jj).

4.2 Milline on täitemeetmete mõju?

- Võlgnik

Rahalise nõude täitmisele pööramine võlgniku vallasvara suhtes toimub arestimise ja arestitud vara realiseerimise teel. Arestimine on ametlik toiming, mille tulemusel arestitud vara konfiskeeritakse. Muu hulgas võtab konfiskeerimine võlgnikult arestitud vara käsutamise õiguse.

- Sissenõudja

Sissenõudja omandab arestimise tulemusena arestitud esemele pandiõiguse (*Pfandrecht*, tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvi 804 lõige 1). Arestimisest tulenev pandiõigus loob õiguse kasutada arestitud vara ja saada sellest tulu.

- Kolmandad isikud

Kui võlgniku nõuded kolmanda isiku vastu on arestitud ja loovutatud, ei saa kolmas isik enam võlgnikule maksta; ta saab võlgniku võla tasaarvestamiseks sissenõudjale määratud nõude rahuldada üksnes sissenõudjale ning see vabastab ta enda võlast. Kui kolmas isik rikub seda kohustust, võidakse tema vastu esitada kahjunõue.

Kui kohtutäitur on arestinud vallasvara, mis kuulub mitte võlgnikule, vaid kolmandale isikule, võib kolmas isik oma vara arestimise vaidlustada kolmanda isiku vastuväite abil (*Drittwiderspruchsklage*, tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahv 771).

4.3 Milline on selliste meetmete kehtivus?

Nõuded, mis ei kuulu enam edasikaebamisele, ja nõuded, mis tulenevad täitmisele pööratavatest kokkulepetest või lepingutest, aeguvad tsiviilseadustiku paragrahvi 197 kohaselt 30 aasta jooksul. Sissenõudja võib selle aja jooksul igal ajal algatada täitemenetluse.

5 Kas sellise meetme kohaldamise otsust on võimalik edasi kaevata?

Saksa õiguses puudub menetlus, mis võimaldab üldist täitmisele pööramist. Järelikult puudub ka konkreetne õiguskaitsevahend.

Võlgnik võib täitemenetluse raames tema suhtes taotletavad meetmed vaidlustada. Ta võib esitada vastuväite (*Erinnerung*) täitmise viisile. Ta võib esitada viivitamatu kaebuse (*Beschwerde*) menetluse käigus tehtud otsuse peale, kui ärakuulamist ei ole toimunud (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvid 793 ja 567). Kaebus tuleb esitada kahe nädala jooksul sellele kohtule, kelle otsus edasi kaevatakse, või apellatsioonikohtule.

Sellise õiguskaitsevahendi taotlemine ei mõjuta algatatud täitemenetluse jätkumist; peatav mõju puudub.

Õiguskaitsevahendeid (vastuväide ja viivitamatu kaebus) võivad kasutada ka teised menetlusosalised (nt sissenõudja või kolmandast isikust võlgnik).

6 Kas täitmisel on piiranguid, eriti seoses võlausaldaja kaitsega, ja ajalisi piiranguid?

Võlgniku kogu vara arestimine (*Kahlpfändung*) ei ole lubatud. Kehtestatud on mitmesugused kaitsemeetmed, mille eesmärk on võimaldada võlgnikule inimväärset elu (vt küsimus 4.1).

Samuti on keelatud arestida rohkem, kui on vaja sissenõudja nõuete rahuldamiseks ja täitmiskulude katmiseks (ülemäärase arestimise keeld (*Verbot der Überpfändung*), tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahv 803).

1. lisa

Kaubanduslik väärtus kuni ... eurot	Tasu (tabel B) Kaubanduslik väärtus eurot... kuni ... eurot	Tasu (tabel B) Kaubanduslik väärtus eurot... kuni ... eurot	Tasu (tabel B) Kaubanduslik väärtus eurot... kuni ... eurot
500	15,00 200 000	435,00 1 550 000	2615,00
1000	19,00 230 000	485,00 1 600 000	2695,00
1500	23,00 260 000	535,00 1 650 000	2775,00
2000	27,00 290 000	585,00 1 700 000	2855,00
3000	33,00 320 000	635,00 1 750 000	2935,00
4000	39,00 350 000	685,00 1 800 000	3015,00
5000	45,00 380 000	735,00 1 850 000	3095,00
6000	51,00 410 000	785,00 1 900 000	3175,00
7000	57,00 440 000	835,00 1 950 000	3255,00
8000	63,00 470 000	885,00 2 000 000	3335,00
9000	69,00 500 000	935,00 2 050 000	3415,00
10 000	75,00 550 000	1015,00 2 100 000	3495,00
13 000	83,00 600 000	1095,00 2 150 000	3575,00
16 000	91,00 650 000	1175,00 2 200 000	3655,00
19 000	99,00 700 000	1255,00 2 250 000	3735,00
22 000	107,00 750 000	1335,00 2 300 000	3815,00
25 000	115,00 800 000	1415,00 2 350 000	3895,00
30 000	125,00 850 000	1495,00 2 400 000	3975,00
35 000	135,00 900 000	1575,00 2 450 000	4055,00
40 000	145,00 950 000	1655,00 2 500 000	4135,00
45 000	155,00 1 000 000	1735,00 2 550 000	4215,00
50 000	165,00 1 050 000	1815,00 2 600 000	4295,00
65 000	192,00 1 100 000	1895,00 2 650 000	4375,00
80 000	219,00 1 150 000	1975,00 2 700 000	4455,00
95 000	246,00 1 200 000	2055,00 2 750 000	4535,00
110 000	273,00 1 250 000	2135,00 2 800 000	4615,00

125 000	300,00	1 300 000	2215,00	2 850 000	4695,00
140 000	327,00	1 350 000	2295,00	2 900 000	4775,00
155 000	354,00	1 400 000	2375,00	2 950 000	4855,00
170 000	381,00	1 450 000	2455,00	3 000 000	4935,00
185 000	408,00	1 500 000	2535,00		

2. lisa

Nõude summa kuni ... eurot	Tasu eurot	Nõude summa kuni ... eurot	Tasu eurot
500	38,00	50 000	601,00
1000	58,00	65 000	733,00
1500	78,00	80 000	865,00
2000	98,00	95 000	997,00
3000	119,00	110 000	1129,00
4000	140,00	125 000	1261,00
5000	161,00	140 000	1393,00
6000	182,00	155 000	1525,00
7000	203,00	170 000	1657,00
8000	224,00	185 000	1789,00
9000	245,00	200 000	1921,00
10 000	266,00	230 000	2119,00
13 000	295,00	260 000	2317,00
16 000	324,00	290 000	2515,00
19 000	353,00	320 000	2713,00
22 000	382,00	350 000	2911,00
25 000	411,00	380 000	3109,00
30 000	449,00	410 000	3307,00
35 000	487,00	440 000	3505,00
40 000	525,00	470 000	3703,00
45 000	563,00	500 000	3901,00

See veebileht on osa portaalist „[Teie Euroopa](#)“.

Sooviksime teilt [tagasisidet](#) selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

Viimati uuendatud: 20/01/2025

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.